

O'ZBEK VA INGLIZ TILLARDA PARONIMLARNI INTERFAOL METODLARDA QO'LLASH

Boboradjabova Sevinch Bobomurod qizi

Turon universiteti 2-kurs talaba

Annotatsiya: *Mazkur maqolada paronimlarni o'rganish va shu o'rgangan so'zlarni interfaol metodlarda qo'llay olish. Faqatgina o'rganib qolmasdan so'zlarni chiroyli, shirali, tiniq, ravon qilib, so'zlarni bir-biridan ajrata olishni ham o'rganamiz. Nafaqat o'zbek tilida balkim ingliz tilida ham paronimlar haqida ko'plab ma'lumotlarni o'rganamiz.*

Kalit so'zlar: *Tarkib, uslubshunoslik, termin, muayyan, dastlab, zero,, publisistik, ommaviy, sastav, personaj, ravon, taqazo, tilshuno.*

Paronimlar -talaffuzi, eshitilishi va morfem tarkibi o'xshash, leksik ma'nolari boshqa boshqa yoki qisman yaqin bo'lgan so'zlar. Tilda ana shunday so'zlarning mavjud bo'lish hodisasi paronimiya deyiladi. Paronimlarni muammosi nutqda Paronimlarni ataylab yaqinlashtirish yoki ularning ma'nosini bilmay, farqlamay adashtirib qo'llash natijasidan kelib chiqadi. Paronimlarning qo'llanilishi bilan borlik, bunday masalalar ravishda nutq madaniyati va uslubshunoslik tomonidan o'rganiladi. “ paronimlar ” termini dastlab Aristotel yasama so'z ma'nosida taklif etgan [1].

Paronimlarni qo'llashda farqlamaslik, ularni adashtirish til hodidasi emas, balki muayyan til vakillarining shu til lug'aviy me'yorlarini yetarli darajada egallamaganligining natijasidir. Paronimlarni xato qo'llash, odatda kam tanish bo'lganda so'zlarda uchraydi. Notanish so'zlarning katta qismini terminlar tashkil etadi. Zero, fan va texnikaning tez sur'atlar bilan o'sishi natijasida muayyan tilga kirgan yangi so'zlar shu tilda mavjud bo'lgan so'zlar bilan talaffuz jihatdan yaqin kelib qoladi, oqibatda yangi - yangi paronimik qatorlar paydo bo'ladi.

Adjacent = Adjoining

Effect = Affect

Ancient = Antiquated

Destination = Desting

Badiiy adabiyotda, publisistikada, ommaviy so'zlashuvda matnning, nutqning ifodaviyligi va ta'sirchanligini oshirish maqsadida paronimlardan keng foydalaniladi. Paronimlarni ataylab adashtirib qo'llash kulgili holatini keltirib chiqaradi, bunda so'z o'yinidan foydalaniladi.

1 – Metod.

Berilgan so'zlar ichidan paronimlar juftini toping.

Corporal Antiquated

Imaginary Artiste

Artist Adjoining

Ancient **Corporeal**

Adjacent Imaginative

Bu metod orqali o'quvchi yoki talaba so'zlarni tez eslab qoladi va xotirasi kuchayadi, so'z boyligi ortadi.

Paronimlar talaffuzining o'xshashligi morfem sastavining qisman yaqinligi tufayli yozuvda, nutqda adashtirilishi mumkin bo'lgan, qofiyalashda shuning, so'z o'yinida shuningdek personajlarning nutqiy xususiyatlarni ochib beradi . [2] .

2-Metod.

Testni to'g'ri bajaring va paronimlar juftini toping va nuqtalar o'rniga qo'ying .

1 sensitive.....?

- A . Artiste
- B . Desting
- C . Sensitive

2 Industrious.....?

- A . Industrial
- B . Desting
- C . Popular

3 Antiquated....?

- A . Effect
- B . Adjoining
- C . Ancient

Ushbu metod orqali talabalar test ishlashni va so'zlarni eslab qolishni o'rganishadi, ilmiy va nazariy bilimlarni farqlay oladi.

Paronimlar talaffuzi yaqin, lekin ma'nosi turlicha bo'lgan so'zlardir. Ba'zan ularning ko'rinishi va aytilishi o'quvchini chalg'itadi. Bu so'zlarni ko'p yanglishtirib qo'llaymiz. Sababi ularning talaffuzi bir-biriga yaqin va ba'zan o'rni almashganda ham birikmadan ma'no chiqaveradi.

Paronimiya va paronim tushunchasining maxsus, umum tomonidan e'tirof etilgan yagona ta'rif mavjud emas. "Rus tilidagi xorijiy so'zlar lug'ati "da paronimika (talaffuzi o'xshash, ammo yozilishi va ma'nosi turlicha bo'lgan so'zlarning yuzaga kelishi va shu turdagi so'zlarni bilish haqidagi ta'limot) termini tavsiya qilinadi. O'zbek tilshunosligida paronimik termini mavjud emas. Paronimiya hodisasining til va nutqdagi mavqei bu termini o'zbek tilshunosligida qo'llash lozimligini taqazo qiladi. [3]. Leksisk birliklar

talaffuzining o'xshashligi, yaqinligi Plning PLning bosh xususiyati deyishadi. Ammo o'xshashlik, yaqinlik darajasi, sharti aniq belgilab chiqilmagan. Mazmunan jihati haqida ham turli xil mulohazalar mavjud. Bir xil asosli paronimlarda ma'noviy umumiylik, yaqinlik bo'ladi deyilishining ham chegarasi belgilanadi.

3-metod.

Berilgan so'zlarning paronimlarni to'g'ri toping va bo'sh nuqtalarni to'ldiring.

Cue	Quem
Curb	
Latter	
Currant	

Kerb, libel, later, current

Bu metoddan siz berilgan mvzuni takrorlaysiz va lug'at boyligi yanada oshadi va chalkash so'zlarni to'ri qo'llay olish ko'nikmasi rivojlanadi.

4-Metod.

Berilgan so'zlarni paronimini quyidagi jadval ichidan to'g'ri belgilang.

A	g	w	N	b	q	o	p	s	b	u	h
d	h	p	e	p	e	n	d	e	n	t	j
s	v	y	g	h	w	f	a	v	n	i	k
H	a	i	l	l	e	M	s	i	m	o	l
v	U	m	i	d	a	o	d	n	q	p	z
b	v	r	g	g	r	h	f	c	M	a	x
f	d	n	i	v	t	i	g	h	o	s	c
j	a	l	b	b	y	n	h	z	o	d	v
y	k	w	l	d	u	u	j	x	t	f	b
r	l	s	e	a	s	r	k	c	e	g	n
k	r	q		n	i	s	l	v	r	h	m
m	t	k	d	t	w	a	y	t	e	d	m

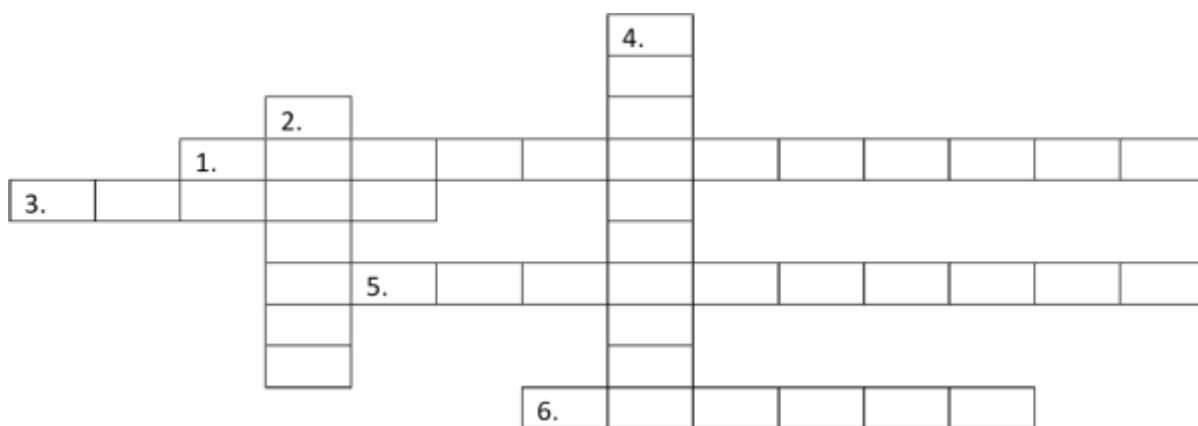
1. Dependent
2. Negligent
3. Hale
4. Seize

Ushbu metod orqali talabalar aqliy va ilmiy bilimlari ortadi xotirasi kuchayadi.

5-Metod.

Berilgan so'zlarni paronim juftini topib krasvordni to'ldiring.

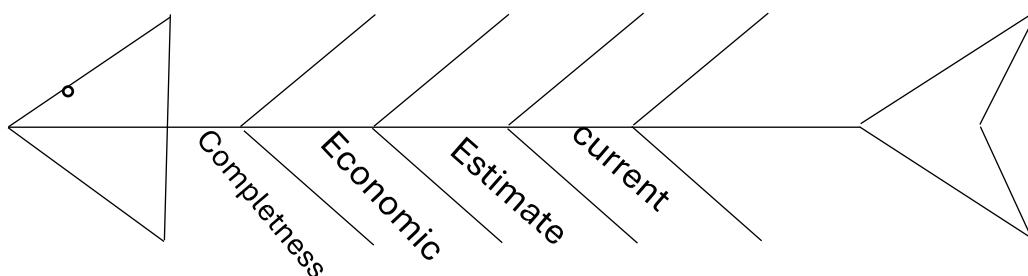

- 1.Alternativly 4.Corporal
 2.Artiste 5.Barbarity
 3.Kerb 6.Libel

Mazkur metoddan o'quvchilar krasvord ishlashni va lugat boyligi ortadi, va aqliy faoliyati rivojlanadi.

6-Metod.

Mazkur so'zlardan juftini topib bo'sh joylarni to'ldiring.

Comption, Currant, Economical, Estimation

Xulosa qilib aaytgan, ushbu maqolada Paronimlar haqida tushunchalar, ularni mazmuni haqida kerakli ma'lumotlar berilgan va shu ma'lumotlardan foydalangan holda quydagi krasvord va boshqa qiziqarli metodlar orqali paronimlarni so'zlarda va gaplarda to'g'ri qo'llay olish haquda ko'plab ma'lumotlar berilgan. Mazkur maqolada nafaqat o'zbek balki ingliz tilidagi paronimlar haqida ham ko'pla ma'lumotlar berib o'tilgan. Shuningdek til o'rganuvchilar oaronimlarni bir birdan ajratib turuvchi ma'no va tovushdagi nozik farqlarga diqqat bilan e'tibor berishlari juda muhimdir.

Qolaversa, paronimlarni o'rganish til tuzilishi evolyutsiyasining nozik jihatlari haqida qimmatli ma'lumotlar beradi. Paronimlarning etimologiyasi va tarixiy rivojlanishining o'rganish orqali tilshunoslar vaqt o'tishi bilan tillarning qanday rivojlanishi va o'zgarishini chuqurroq tushunadilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. A. Ma'rufov. Paronimlar lug'ati. - Toshkent 1974. B 321.
2. S. Yusupova. Mustaqil leksemalarda paronimlar - Toshkent 2024. B18.
3. Dadaxo'jaev E. Leksik paronimiya va so'z variantlari // O'zbek tili va adabiyoti. -Toshkent, 1988. -№2. -B.34-37.
4. Uz.m.wikipedia. org Paronimlar.

